

Temat lekcji: Społeczeństwo polskie po II wojnie światowej

Zagadnienie: Ziemie Zachodnie

Relacja Reginy Żylińskiej zarejestrowana w formie audio przez Ewę Wołkanowską w 2010 roku w Warszawie, sygnatura AHM_3162

Fragm. audio: „Starzy i nowi mieszkańcy Szczecina” (1 min 23 s)

Wprowadzenie

Regina Żylińska urodziła się w 1916 roku w Burbiszkach niedaleko Trok na Wileńszczyźnie jako dziesiąte spośród jedenaściorga dzieci. Rodzice byli właścicielami wielohektarowego gospodarstwa, zatrudniali pracowników. W 1941 roku rodzina została wywieziona na Syberię. W 1946 Regina Żylińska wraz z młodszą siostrą Wandą powróciła do Polski – najpierw do Lublina, potem osiedliła się z siostrą i braćmi, Teodorem i Henrykiem, w Szczecinie. Po wyjściu za mąż przeprowadziła się do Warszawy.

W poniższym fragmencie Regina Żylińska opowiada o pierwszych wrażeniach po przyjeździe do Szczecina. Na konferencji w Poczdamie zapadła decyzja, że Szczecin znajdzie się w granicach Polski. Centrum miasta zostało zniszczone podczas wojny, ponieważ decyzją Hitlera zamieniono je w twierdzę. Większość Niemców zamieszkujących miasto uciekła przed frontem, wielu zginęło w trakcie oblężenia.

Transkrypcja nagrania

Ewa Wołkanowska (prowadząca wywiad): Wrócili[ście] do Szczecina, przyjechali. A gdzie zamieszkali w Szczecinie? Tu byli jacyś znajomi czy rodzina?

Regina Żylińska: Dali nam przecież mieszkanie!

Ewa Wołkanowska: Dali?

Regina Żylińska: Dali mieszkanie przecież. To były poniemieckie wszystkie, puste, w Szczecinie wszystkie mieszkania stały puste – my mogliśmy wybrać, gdzie nam się podobało. Przecież to wszystko stało puste, ze sprzętami, meble wszystkie stały, nawet ogrody były zasiane, to w ogrodzie jeszcze rosło. [...] Przecież w ten czas w Szczecinie to wszystko było puste, to mogłaś na każdym kroku zobaczyć Niemca jakiegoś, który był

biedny jakiś. Pamiętam jak dzisiaj, Teodor jednego Niemca wziął do siebie, w ogrodzie skopać [ziemię]. To taki młody Niemiec przyszedł. Ale był głodny, to ja mu dałam tego smalcu i chleba, to on jadł, cały smalec zjadł. [...] Więc Niemcy byli wtenczas strasznie zniszczeni. Który został Niemiec, który był taki strasznie zniszczony, nie miał co jeść, nie miał nic. Niemców to już było niesłodkie życie, zabijali ich ludzie.

Pytania do materiału źródłowego

1. Jak wyglądał Szczecin zaraz po zakończeniu wojny? Co na Reginie Żylińskiej zrobiło wrażenie?
2. Jak pani Żylińska przedstawia sytuację Niemców, którzy pozostali w Szczecinie?
3. Jaki był stosunek Polaków do pozostałych w mieście Niemców?

Pełna relacja dostępna jest na stronie <https://relacjebiograficzne.pl/audio/340-regina-zylinska>.